

บทที่ 11

ความสามารถในการเข้าสังคม

ขอบข่ายของเนื้อหา

1. ความสำคัญของการเข้าสังคม
2. ปัจจัยที่เป็นศิลป์ในการเข้าสังคม
3. สรุป
4. คำถามและกิจกรรมประกอบท้ายบทที่ 11

จุดประสงค์ในบทที่ 11

เพื่อให้ผู้เรียนสามารถ

1. อธิบายความสำคัญของการเข้าสังคมได้
2. ระบุปัจจัยที่เป็นศิลป์ในการเข้าสังคมได้ถูกต้อง
3. สรุปแนวคิดเชิงเปรียบเทียบระหว่างสังคมของไทยกับสังคมของต่างชาติได้

บทที่ 11

ความสามารถในการเข้าถึงคน

1. ความสำคัญของการเข้าถึงคน

องค์การอนามัยโลก หรือที่เรียกว่า WHO¹ (The World Health Organization) ได้ให้ความหมายของสุขภาพไว้ว่า หมายถึง สภาวะแห่งความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้ด้วยความปลอดภัย ทั้งนี้สุขภาพมิได้หมายความว่า การปราศจากโรค หรือการปราศจากความพิการเท่านั้น (Health is a State of Complete Physical, Mental, and Social Well-being not Merely The Absence of disease or Infirmary)

จากความหมายของสุขภาพเราสามารถแยกพิจารณาได้ 3 ประการดังนี้คือ²

- สุขภาพทางกาย (Physical Health) ความสมบูรณ์ทางด้านร่างกายมีสมรรถภาพทางกายดี

- สุขภาพทางจิตและอารมณ์ (Mental Health) ความสมบูรณ์ทางด้านจิตใจและอารมณ์ การมีสมรรถภาพทางจิตที่ดี โดยมีการควบคุมสภาพทางจิตและอารมณ์ให้อยู่ในสภาพปกติอยู่เสมอ

- สุขภาพทางสังคม (Social Well-being) ความสมบูรณ์ทางด้านสังคม การปรับตัวให้อยู่ร่วมกับคนอื่นได้ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ รวมทั้งการประพฤติปฏิบัติอยู่ในกฎเกณฑ์ของสังคมได้อย่างดี อย่างมีมโนธรรมและจริยธรรม

ฉะนั้น จึงเป็นความไม่สมบูรณ์ถ้าจะพูดเฉพาะสุขภาพทางกายและสุขภาพทางจิตและอารมณ์ ส่วนใหญ่ในบทความที่ผ่านมา โดยที่ไม่ได้กล่าวถึงศิลปะในการเข้าถึงคน เพราะการที่ชายและหญิงจะมีการเข้าถึงคนได้อย่างสง่าผ่าเผย โดยมีต้องเกรงว่าตนจะ “เป็น” หรือ “ห้าแต้ม” หรือ “เซย” ไม่เลือกกว่าจะเป็นสถานการณ์ประชุมหรือการเลี้ยงรับรอง ชายและหญิงนั้นควรจะได้ รับการอบรมในการเข้าถึงคนเป็นอย่างดี

¹ Edward, B. Johns, et. al., *Health for Effective Living*, (New York : McGraw-Hill, 1966), p. 10.

² สุรเดช สำราญจิตต์, *การบริหารสุขศึกษาในโรงเรียน* (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2529), หน้า 5-6.

การอบรมดีเปรียบประดุจมนต์มหาเสน่ห์ที่จะผ่านเข้าถึงจิตใจของบางคนทีปิดแน่นด้วยความ เป็นระเบียบเรียบร้อย มารยาทอันนุ่มนวล และวาจาอันอ่อนหวานเท่านั้น

กิจกรรมมารยาทอันเป็นสมบัติของผู้ดีนั้น ย่อมเป็นสิ่งที่เรียนกันได้ บิดามารดาเป็นบุคคล สำคัญที่สุดที่จะอบรมบุตรธิดา และเป็นตัวอย่างที่ดีและถูกต้องแก่บุตรธิดาของตน

ในบางคนที่มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงจะสามารถเข้าสังคมได้ดี โดยจะมีการปรับตัว ได้ดี ถึงแม้ในการประพฤติปฏิบัติสิ่งใดก็ตามก็อาจเกิดความผิดพลาดขึ้นได้ ความผิดพลาดในสิ่งที่ ผู้ปฏิบัติไม่รู้นั้น สามารถให้อภัยได้เพราะคนเราผิดพลาดกันได้ ไม่ถือว่าเป็นการเป็นหรือเซยแต่ ประการใด

2. ปัจจัยที่เป็นศิลป์ในการเข้าสังคม

ศิลป์ในการเข้าสังคมของบุคคลจะประกอบไปด้วยปัจจัยที่สำคัญ 2 ประการคือ บุคลิกลักษณะของบุคคล (Personality) และมารยาทของบุคคลนั้น (Etiquette)

2.1 บุคลิกลักษณะ (Personality)

คือลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละบุคคลซึ่งผิดแผกแตกต่างกับบุคคลอื่น ความ ประพฤติเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่ทำให้บุคคลอื่นเห็นบุคลิกลักษณะของผู้นั้น ท่วงทีวาจา การใช้ ถ้อยคำ การวางตัว การยืน การเดิน ฯลฯ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนแต่แสดงให้เห็นถึงบุคลิกลักษณะ ทั้งสิ้น บุคคลที่มีบุคลิกลักษณะที่ดีเท่านั้น ที่จะได้รับคามนิยมในสมาคม ด้วยเหตุนี้การ ปรับปรุงขัดเกลาบุคลิกลักษณะของตนเองจึงมีความจำเป็นสำหรับทุกคน

บุคลิกลักษณะสามารถปรับปรุงแก้ไขได้ โดยการฝึกฝนอบรมโดยให้บุคคลอื่นช่วย หรือฝึกฝนตนเอง โดยความสามารถของตัวเองที่จะบังคับจิตใจตนเองให้ได้ ทั้งนี้ เพราะโดย ปกติวิสัยมนุษย์มีคุณธรรมประจำอยู่ในจิตใจทุกคนไม่มากก็น้อย คุณธรรมนี้จะเจริญขึ้นได้ จากการฝึกฝนอบรมจากสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา ตลอดจนความยากลำบาก โดยถือว่าเป็นประสบการณ์ในชีวิตที่ประสบมาด้วยตนเอง ซึ่งจะเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลเหนือบุคลิก ลักษณะของมนุษย์อย่างมากมาย อาจถึงกับเปลี่ยนนิสัยใจคอของมนุษย์เราได้อย่างมาก

คุณสมบัติที่จะช่วยให้การปรับปรุงและส่งเสริมบุคลิกลักษณะของตนประสบผล สำเร็จ ก็คือ การบังคับใจตนเอง เมื่อบังคับใจตนเองได้ จึงจะสามารถดำเนินการปลูกฝังและ ค่อย ๆ ปรับปรุงตัวเองให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะในเรื่องต่อไปนี้

1. พยายามทำตนให้เป็นคนมีใจคอกว้างขวางไม่เห็นแก่ตัวตนเองมากเกินไปเอาใจใส่ คนอื่นบ้าง ทำตนให้เป็นปกติในการคบหาสมาคม อย่าช่างคิด-ใจน้อย ใจคอหนักแน่น มั่นใจ ในตนเอง

2. พยายามทำตนให้เป็นคนมีความทะเยอทะยานที่จะส่งเสริมฐานะตนเองให้ดีขึ้น โดยไม่ทำความเดือดร้อนให้กับบุคคลข้างเคียง

3. พยายามส่งเสริมระดับในการสมาคมของตนเองให้สูงกว่าเก่าด้วยการกระทำ ความดี

4. พยายามปลูกฝังการรักษาความก้าวหน้า โดยศึกษาหาความรู้ขนบธรรมเนียม ประเพณีต่าง ๆ มีไหวพริบที่จะคอยสังเกตในสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่ได้พบเห็น แนวปฏิบัติเหล่านี้จะ ช่วยเพิ่มพูนคุณลักษณะ คุณภาพในตัวบุคคล และจะส่งเสริมบุคลิกลักษณะให้ดีขึ้นโดยลำดับ

2.2 มารยาทหรือมรรยาท (Etiquette)

ท่านผู้หญิงดุจฎี มาลากุล ได้ให้คำจำกัดความของ มารยาท ไว้ในหนังสือ มารยาทเล่มน้อยว่า

มารยาท คือ กิริยาที่ถือว่าสุภาพเรียบร้อย ซึ่งบางขณะต้องประกอบด้วย การเสียสละความพอใจส่วนตัวเพื่อทำความพอใจให้ผู้อื่น

เราได้มีคำที่ใช้ควบคู่กับมารยาทอีกคำหนึ่งคือคำว่า จรรยา ซึ่งท่านได้ให้คำ จำกัดความไว้ดังนี้

จรรยา คือ ความประพฤติที่ควรประพฤติ ได้แก่ ความมีมารยาทดี ความต้อนรับ เชื้อเชิญ ความอดกลั้นและความเมตตากรุณา

เรามักใช้คำทั้งสองนี้คู่กันว่า “จรรยามารยาท” ท่านได้กล่าวถึงเรื่องมารยาท ของคนไทยไว้ว่า

ชาติไทยได้ชื่อว่าเป็นชาติที่มีมารยาทงามที่สุดในโลก เพราะบรรพบุรุษของ ไทยได้วางแบบอย่างมารยาทไว้อย่างเหมาะสม ไม่ว่าจะป็นกิริยาท่าทาง การไหว้ การพูด ฯลฯ แบบอย่างมารยาทของชาติไทยเป็นหลักการที่ไม่มีวันล้าสมัย จึงใช้ได้ทุกโอกาส ทุกสมัย และทุกสถานที่

มารยาทที่ถือว่างามสำหรับสังคมที่ดีของไทย ย่อมนำไปประยุกต์ใช้ในสังคม ที่ดีของชาติอื่นได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมอีกด้วย

ที่ท่านกล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นความจริงทั้งสิ้นเพราะได้เคยพิสูจน์แล้วว่า มารยาท ที่งดงามของคนไทยนี้สามารถไปชื่นชมได้ในทุกสังคมทุกประเทศ ทุกสถานที่และทุกโอกาส ดังนั้น บิดามารดาจึงควรอบรมบุตรธิดาให้มีมารยาทงามของคนไทยไว้เป็นคุณสมบัติระดับตัว ควรอบรมให้มีมารยาทที่ดีในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. การแต่งกาย จะต้องรู้จักแต่งกายให้ถูกกาลเทศะ หรือถูกเวลาถูกสถานที่

นั่นเอง โดยระลึกถึงกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- เลือกเสื้อผ้าให้เหมาะสมกับเวลา สถานที่ และโอกาสรูปแบบของเสื้อผ้า และความเคร่งครัดในพิธีการ

- ถ้าสงสัยให้แต่งให้น้อยลงเล็กน้อย อย่าแต่งกายให้เกินเลยมากไปจนเห็นแปลกตา

- ใช้เสื้อผ้าสวมให้พอเหมาะและสะดวกสบาย

- ปรับการตัดเย็บที่เรียกว่า “แฟชั่น” ให้เหมาะสมกับอายุและรูปร่างของตนเอง

- ทำตามประเพณีนิยมเกี่ยวกับการแต่งกายในโอกาสพิเศษต่าง ๆ เช่น ในงานแต่งงาน งานศพ หรือพิธีทางศาสนาในปูชนียสถานต่าง ๆ เป็นต้น ให้ถูกต้องตามความนิยมของศาสนานั้น ๆ ในที่อื่น ๆ ก็ทำตามประเพณีนิยมของท้องถิ่น

2. ความสะอาดเรียบร้อยของร่างกาย ถึงแม้จะแต่งกายดีหรือถูกต้องเพียงไร แต่ถ้าหากว่าร่างกายไม่สะอาดเรียบร้อยและไม่สุขภาพแล้วสังคมจะรังเกียจได้

3. การสนทนา ควรยึดหลักดังต่อไปนี้

3.1 การพูดจาในเรื่องใดเรื่องหนึ่งต้องให้มีความยาวพอสมควร

- อย่าพูดซ้ำซากจนทำให้คนอื่นต้องฝืนใจฟัง ควรฟังผู้อื่นพูดบ้าง

- อย่าตั้งต้นให้คนใดคนหนึ่งเล่าเรื่องหากเขาไม่เต็มใจที่จะเล่าให้เราฟัง

- คิดให้ดีก่อนพูด เพราะบางครั้งสิ่งที่เราพูดไปอาจไปทำร้ายจิตใจ

ของผู้ฟังที่ฟังเราอยู่ก็ได้

- พิจารณาให้รอบคอบก่อนว่าคนอยู่ใกล้เคียงบางคนไม่ควรได้ยินเรื่องใด ถ้าสงสัยควรงดเสียไม่ควรพูด

- ก่อนจะเล่าเรื่องขบขันหรือเรื่องหยาบคายหรือที่เรียกว่า “เรื่องสกปรก” ควรคิดให้ดีเสียก่อนว่าควรเล่าในที่ใด ผู้ที่ฟังอยู่เป็นใคร

- ไม่ควรพูดจาในเรื่องที่อาจกระทบกระเทือนจิตใจคนอื่น

- ถ้าอยากขัดจังหวะหรือขัดคอต้องพยายามข่มใจไว้ให้ได้

- ถ้าเห็นว่าเรื่องหนึ่งเรื่องใดที่ผู้อื่นกำลังเล่าอยู่ไม่ตรงต่อความจริง ต้องพยายามหาทางแก้ไขโดยไม่ให้ผู้เล่าเสียหน้า ซึ่งอาจจะนำไปสู่การทะเลาะวิวาทได้

3.2 หัวข้อสนทนาที่เป็นอันตราย ได้แก่

- การให้คำแนะนำ ไม่ควรให้คำแนะนำหรือว่ากล่าวตักเตือนต่อบุคคลใด ๆ เพราะจะทำให้คนที่ได้รับคำแนะนำไม่พอใจได้

- อายุ ไม่ควรถามถึงอายุของบุคคลอื่น
- การชูบซิบนินทา ไม่ควรกระทำ นั่นคือไม่ควรพูดถึงบุคคลอื่นในแง่ร้าย
- เรื่องเงิน ไม่ควรถามราคาสิ่งของ หรือรายได้ของบุคคลใด ๆ
- การแต่งงาน ไม่ควรถามเรื่องการมีคู่

4. การใช้โทรศัพท์

ว่า สวัสดี

เครื่องส่ง

อาการกระแทกและอย่าไอกรอกลงไปในเครื่องโทรศัพท์

จึงวางหู

- เมื่อพูดโทรศัพท์ให้พูดกรอกลงไปในเครื่องส่ง แต่อย่าตะโกนให้ใช้คำแรก
- เมื่อต้องการจะหยุดการสนทนาทางโทรศัพท์ด้วยเหตุใดก็ตามให้ใช้มือปิด
- อย่าวางเครื่องโทรศัพท์ลงบนพื้นจนเกิดเสียงดังหรือปล่อยลงบนแท่นโดย
- เมื่อใช้โทรศัพท์เรียกคนอื่น ควรปล่อยให้โทรศัพท์เรียกอย่างน้อย 5 ครั้ง

5. การสูบบุหรี่ ไม่ควรสูบบุหรี่ในสถานที่ที่ห้ามสูบบุหรี่ทุกแห่ง ควรเขี่ยถ้ำ

บุหรี่และทิ้งถ้ำบุหรี่ในที่ที่จัดไว้ให้

- #### 6. การชักนำให้รู้จักกัน
- ระหว่างเพศต่างกัน ต้องชักนำสุภาพบุรุษให้สุภาพสตรีรู้จัก
 - ระหว่างเพศเดียวกัน ต้องชักนำผู้น้อยให้ผู้ใหญ่รู้จัก
 - ระหว่างสตรีที่ทำการสมรสแล้วกับสตรีที่เป็นโสด ต้องชักนำสตรีโสดให้

สตรีที่ครองเรือนแล้วรู้จัก เว้นเสียแต่ว่าสตรีผู้นั้นมีตำแหน่งสูงกว่า

7. มารยาทในการปฏิบัติเรื่องต่อไปนี้ ในสังคม เช่น

- การนั่ง ต้องนั่งให้ถูกสุขลักษณะ
- การใช้ผ้าเช็ดหน้า โดยไม่ควรเช็ดหน้าเช็ดตาในที่ประชุมชน ผ้าเช็ดหน้า
- การไอ การถ่ม การหาว การจาม การผายลม ควรทำในที่รโหฐานเฉพาะ

ของตนเท่านั้น

- การแคะจมูก การแคะเล็บ การหิวผม การเกา ไม่ควรทำต่อหน้าชุมชน
- การตรงต่อเวลา ไม่ว่าจะเป็นการนัด การไปคอย ต้องไปให้ถึงสถานที่นั้น

ก่อนเวลา หรือตรงเวลาเสมอ

8. มารยาทในการกล่าวคำขอบคุณ และขอโทษ ควรหัตพูดคำว่า ขอขอบคุณ และคำว่า ขอโทษ ไว้ให้ติดปาก และใช้ให้เหมาะสมกับโอกาส บุคคล และสถานที่

9. มารยาทในการรับประทานอาหาร การรับประทานอาหารเป็นเรื่องที่ต้องปฏิบัติเป็นประจำเพื่อจะได้ติดเป็นนิสัยต่อไป การรับประทานอาหารนั้นนอกจากปฏิบัติเฉพาะตนเองกับสมาชิกในครอบครัวแล้ว ยังมีการจัดเลี้ยงอาหารแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องหรือคบค้าสมาคม

การรับประทานอาหาร แต่ละชาติก็มีวิธีการและเครื่องมือเครื่องใช้ในการรับประทานไม่เหมือนกัน จึงเป็นหน้าที่ของบิดามารดาจะต้องอบรมบุตรให้รู้จักมารยาทในการรับประทาน และฝึกนิสัยที่ดีให้เคยชินเสียตั้งแต่ต้น ต่อไปบุตรหรือเด็กที่อยู่ในปกครองก็จะเข้าสังคมได้ไม่เคอะเขิน

มารยาทในการรับประทานอาหารโดยทั่ว ๆ ไป

- ต้องรีบมาให้ตรงเวลารับประทานอาหาร อย่าให้คนอื่นต้องคอย
- ก่อนไปรับประทานอาหาร ต้องหิวผม ล้างมือให้สะอาด และแต่งตัวให้เรียบร้อย ถ้าไปในงานพิธีหรืองานราชพิธีต้องแต่งตัวให้ถูกกาลเทศะและสวยงามเป็นพิเศษ
- เมื่อเดินมาถึงโต๊ะอาหาร ต้องยืนรออยู่ที่ข้างหลังเก้าอี้ของตน จนกระทั่งบิดามารดาหรือผู้ใหญ่ในครอบครัว หรือผู้มีอาวุโสในที่นั้นได้นั่งลงแล้ว จึงเข้าไปนั่งให้เรียบร้อยอย่างนั่งตัวอหรือหลังโกง นั่งพิงหรือเอียง หรือนั่งเอาข้อศอกยันโต๊ะขณะรับประทานอาหารเป็นอันขาด
- ควรคลี่ผ้าเช็ดมือก่อนที่จะเริ่มรับประทานอาหารและปูไว้ที่หน้าตัก ถ้าผืนใหญ่คลี่ครึ่งเดียวก็พอ เมื่อรับประทานอาหารเสร็จแล้วพับผ้าเช็ดมือ และวางไว้บนโต๊ะอย่างเดิมทางซ้ายมือของจานข้าว
- อย่าหยิบเครื่องใช้บนโต๊ะเล่น หรือเอาเล็บขีดผ้าปูโต๊ะเล่นให้เป็นรอย เพราะถ้าผู้อื่นสังเกตพฤติกรรมของเราอยู่จะคิดว่าเราเป็นเด็กมีปัญหา
- ส้อม ช้อน มีดจะใช้เมื่อตักอาหารเข้าปาก หรือแบ่งอาหารเท่านั้น ไม่ควรถือไว้เมื่อไม่ใช้ โดยเฉพาะห้ามใช้มีดตักอาหารเข้าปากเป็นอันขาด

- เมื่อใช้มีดและส้อมตัดอาหารเป็นชิ้นเล็ก ๆ ส้อมจะอยู่ทางซ้าย อย่าใช้มือ
กำ ควรใช้นิ้วชี้หัวแม่มือและนิ้วกลางช่วยนิคหน่อย โดยให้นิ้วชี้ ชี้ลงไปทางปลายส้อม มีดจะ
อยู่ทางขวาจับเช่นเดียวกับส้อม

- ใช้มีดตัดอาหารชิ้นหนึ่ง สำหรับรับประทานครั้งหนึ่ง ถ้ารับประทาน
แบบยุโรป ให้ใช้ส้อมจิ้มอาหารส่งเข้าปากเลย แต่ถ้ารับประทานแบบอเมริกัน เมื่อตัดอาหาร
เสร็จแล้วให้วางมีดขวางจานทางขวาของอาหาร แล้วย้ายส้อมจากมือซ้ายมามือขวา ใช้ส้อมจิ้ม
อาหารเข้าปาก

- เมื่อเสร็จการรับประทานแล้ว รวบส้อมและมีดวางไว้ด้วยกันวางให้
ก่อนไปทางขวามือของจาน

- ช้อนชาหรือช้อนกาแฟสำหรับคนถ้วยชา กาแฟ ไม่ใช่ใช้รับประทานคนเสร็จ
แล้วให้วางทางขวามือของจานรองยกด้วยชาหรือกาแฟ ค่อย ๆ จิบทีละนิด

- ไม่ควรคายอาหารต่อหน้าผู้รับประทาน ถ้าจำเป็นต้องบ้วนปากอย่าให้
ใครเห็น เวลาเคี้ยวปิดปาก และอย่าพูดเมื่ออาหารเต็มปาก เมื่อมีผู้พูดด้วยต้องกลืนอาหารเสีย
ก่อนจึงตอบคำถาม

- ควรรับประทานอาหารหลาย ๆ อย่าง ในกรณีที่นั่งร่วมรับประทาน
อาหารที่มีอาหารตั้งโต๊ะไว้สำหรับทุกคน ไม่ใช่ชอบรับประทานอย่างไหนก็จะรับประทาน
อย่างนั้นอย่างเดียว จนคนอื่นไม่มีโอกาสได้รับประทาน

- ถ้าจะลุกจากโต๊ะรับประทานอาหารก่อนผู้อื่น ให้กล่าวคำขออนุญาตหรือ
ขอโทษ เสียก่อน ก่อนที่จะลุกจากเก้าอี้

10. ลักษณะของบุคคลที่มีบุคลิกภาพที่ดี¹

- กิริยาท่าทางดี ไม่ล่อกล่อก มีความสุภาพในตนเอง กิริยามารยาทเรียบร้อย
- แต่งกายเรียบร้อย สะอาด เหมาะสมกับโอกาสและสถานที่
- มีความประพฤติดีทั้งในทางที่ลับและที่แจ้ง ไม่เป็นคนช่างนินทา อิจฉา

ริษยา

มีทัศนคติและอุดมคติเป็นประชาธิปไตย คือยอมรับฟังความคิดเห็นของ

¹ ประสาร ทิพย์ธารา, พัฒนาการเด็ก และการอบรมเลี้ยงดู (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แพร่พิทยา อินเตอร์-
เนชั่นแนล พ.ศ. 2521), หน้า 172-173.

บุคคลอื่น มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน รู้จักการให้ รู้จักการให้อภัย

- มีความสนใจอย่างกว้างขวางในสิ่งรอบ ๆ ตัว ไม่ว่าจะป็นธรรมชาติของ
สิ่งต่าง ๆ หรือเหตุการณ์บ้านเมืองในปัจจุบัน มีความรู้รอบตัวดี

- มีอารมณ์ขัน สนุก ยิ้มแย้มแจ่มใสเสมอ เป็นคนยิ้มง่าย ไม่เคร่งเครียด
อยู่ตลอดเวลา

- มีเมตตากรุณา เห็นอกเห็นใจผู้อื่น สามารถพึ่งตนเองได้ และพร้อมทั้ง
ช่วยเหลือผู้อื่นได้ ทำตัวให้เป็นประโยชน์แก่สังคม

- มีความมานะพยายามที่จะกระทำการงานต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วย
ดี ไม่เกียจคร้าน ไม่ย่อท้อ

- มีความสามารถในการเข้าสังคม เข้าได้กับคนทุกชั้น มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
ในการดำเนินชีวิต

- มีสุขภาพดี โดยการออกกำลังกายเป็นประจำ มีการฝึกจิตให้สงบ ฝึก
การมีสติรอบคอบไม่ตื่นเต้นตกใจอะไรง่าย ๆ

- มีความเป็นธรรมอยู่ในสามัญสำนึก ไม่เบียดเบียนผู้อื่น

- มีความรู้ความชำนาญวิชาการต่าง ๆ และค้นคว้าหาความรู้อยู่เสมอ

- มีความคิดริเริ่ม และเป็นผู้นำในกิจกรรมต่าง ๆ และในบางโอกาสก็ยอม
ให้คนอื่นเป็นผู้นำบ้าง นั่นคือมีความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีในสังคมนะขอบประชาธิปไตย

3. สรุป

ความสามารถในการเข้าสังคมของมนุษย์ทุกคนไม่เหมือนกัน ทั้งนี้ต้องดูสภาพของ
สังคมแต่ละสังคม ต้องลักษณะความแตกต่างของแต่ละบุคคลหรือยังต้องดูสิ่งอื่น ๆ อีก ผู้นำ
ครอบครัวสามารถอบรมแนะนำสมาชิกในครอบครัวให้มีความเชื่อมั่นในตนเอง เพราะความ
เชื่อมั่นในตนเองจะเป็นพื้นฐานให้สมาชิกในครอบครัวสามารถเข้าสังคมได้อย่างสง่าผ่าเผย

นอกจากความเชื่อมั่นในตนเองแล้ว การมีสุขภาพดี มีบุคลิกลักษณะที่ดี มีกิริยา
มารยาทดี ยังเป็นปัจจัยอีกส่วนหนึ่งที่ทำให้บุคคลนั้นมีความเป็นอยู่ทางสังคมดีขึ้น

ดังนั้น ผู้นำครอบครัวควรเข้าใจความสำคัญของการเข้าสังคม และควรทราบปัจจัย
ที่เป็นศิลป์ในการเข้าสังคม เพื่อที่จะได้อบรมบุตรหลานให้มีความสามารถในการเข้าสังคม
ต่อไป

4. คำถามและกิจกรรมประกอบท้ายบทที่ 11

1. ท่านคิดว่าความสามารถในการเข้าสังคมนั้นสำคัญต่อท่านเพียงใด จงเสนอแนวคิดมาพอสังเขป
 2. ปัจจัยสำคัญที่เป็นอุปสรรคในการเข้าสังคมนั้นมีอะไรบ้าง
 3. ท่านจงบอกความสำคัญในการเป็นอยู่อย่างไทยมาเป็นข้อ ๆ
 4. ถ้าสมมุติให้ท่านไปตั้งถิ่นฐานครอบครัวในต่างประเทศ ท่านคิดว่าท่านจะปรับตัวในการเข้าสังคมกับของประเทศนั้นอย่างไร จงอธิบายพร้อมยกตัวอย่าง
-